

անոր զուտ հայկական հոնճարի պատկերացումը իր այնքան խոր, բարդ և վեհ նկարագրով:

Մենք հոս Պ. Ա. Չ.ի գործերուն զըլխատրներն յիշեցինք կը միան անդին դեռ բազմաթիւ հրատարակութիւններ ինքնագիր կամ թարգմանութիւն, ինչպէս Շիրվանզադէի «Յուազար»ը, կոմիտաս Վ.ի «La Lyre Arménienne»ը, իր բերթու թիւներէն «La vie et la Rêve» ինչպէս «Երկնի ճամբան» «Երազը», Բաֆֆի «Զարդարտիկ», իրեն բանախօսութիւններէն հրատարակուած գրքոյկի ոճով «L'Arménie sous le joug turc» (1916), «Le Peuple Arménien» (1918), «Offrande poétique à la France» (1917) «La femme arménienne» (1918), և այլն:

Ձանց կ'ընենք յիշելու անոր ֆրանսերէն հայերէն կատարած գեղեցիկ թարգմանութիւնները, որոնք թիչ չեն թուով:

Հոս կ'արժէր թիչ մը երկարորէն խօսիլ անոր ոճին ու լեզուին վրայ, քանի որ Պ. Ա. Չ. մին է այն հեղինակներէն՝ որ սկսան գրել զուտ աշխարհաբար, առանց բերականական գրարարախառն ճապաղ ձևերու. այս կէտը արգարե նշանակելի է իր մէջ, հեղինակ մը կը թուած գրաբարեաններու ոտքը, որ սակայն փոխառ գերծ մնալ անոնց ունեցած կաշկանդումներէն լեզուական բաժնին մէջ և ազատորէն պարզել իր թեւերը:

Համառօտ ակնարկով մը նկատեցինք Պ. Ա. Չ.ի գրական գործերը, որոնց մէջ դուրս կը ցատկէ իր ազգասիրութիւնը, գեղեցիկն սէրն ու ըմբռնումը. հայրենի յուշարձաններուն գուրգուրացողը. իր մեծ փոյթը ճանչնալու գանձներ, ճանցնելու ապա փր ազգին և հուսկ՝ օտարին ինչ որ մեծ ազգասէրներու ձգտումն և նկարագիրն է:

Հայը այսօր կը խնդակցի իր բազմադիւն հայրենակցին, բայց ուրախակցութեան ու քաջալերութեան հետ խորին զգացում մ'ալ պէտք է արտայայտէ ան:

Նշելի երախտագիտութեան առ Պ. Արշակ Չոպանեան՝ անոր մէկ աննախընթաց գործունէութեան նկատմամբ, և այդ՝ հայ ցեղն ու քաղաքակրթութիւնը Եւրոպացիներուն ծանօթացնելն է:

Հ. ԵՂՅԱ ՓԵՏԻՍԿԱՆ

ՆԱԽԸՍՅ ՎԵՐՁԻՆԻՆ ՆԵՐՔԵՒ

□ ♦ □

1.

Սատէր Էճիտիոյ. Ֆլաման փորագրչներու և նկարիչներու ընտանիքի մը ամենէն նշանաւոր անդամը. ծնեալ 1570 թուականին Անվէրսայի մէջ, Ռոտտֆ Բ. կայսրէն Բրակա կանչուեցաւ, ուր աշխատեցաւ և մնաւ: Իւր գործերը մասնաւորապէս ներքութեամբ և ճաշակաւ, կը փայլէն, ըլլալ գիւղանկարի ըլլալ կենդանագրի, նկատմամբ:

2.

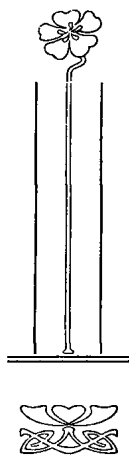
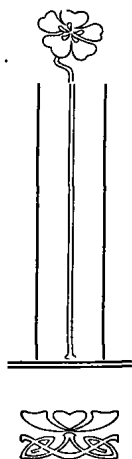
Անդոնիոյ տէլլա Գորնա. նշանաւոր նկարիչ հնգետասաներորդ դարու, աշակերտ Մանդէնիայի. իր զլխաւոր նկարներէն են ներկայս՝ Մոնուդ Գրիստոսի և Ս. Թուլիանոս Հիւրասէր (S. Giuliano Ospitaliere).

3.

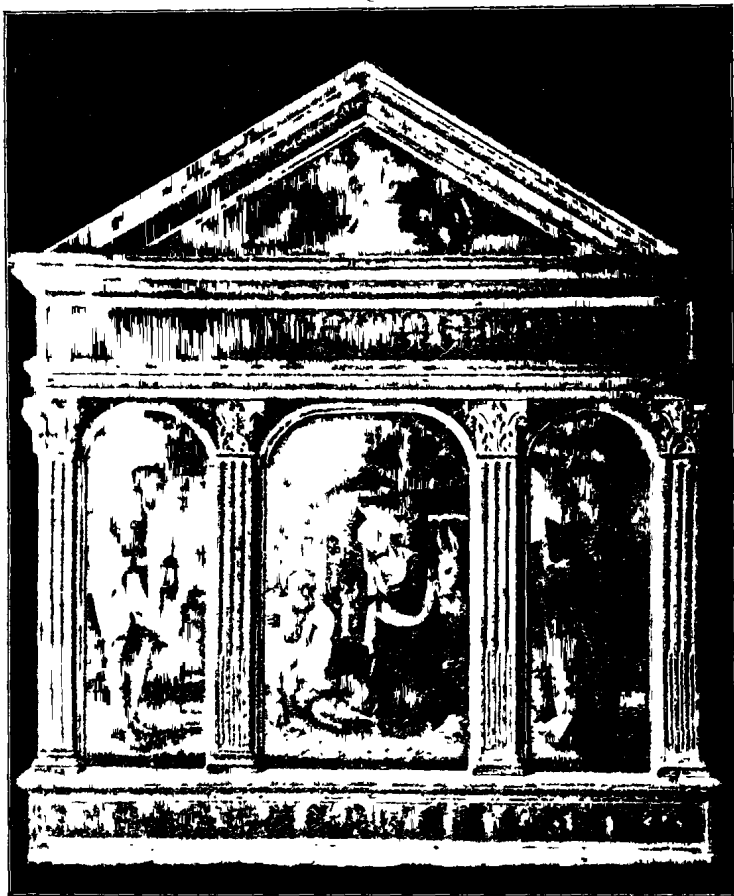
Ձվէրբիոյ նկարչին և կամ անոր դուպրոցին կը վերաբերի նկարս, որ կը ներկայացնէ զԱստուածամայրն յաղօթս, առջև ունենալով գթիսուս մանուկ, Ս. Ամբրոսիոս և ուրիշներ. Հնգետասաներորդ դարու գործ է այս գեղեցիկ որմանկարը, և կը գտնուի Ի Միլան՝ Աստուածածին Դնորհաց (Madonna delle Grazie) կոչուած եկեղեցւոյն մէջ:

ՆԱԽԵՐԳԱՆՔ ԾՆՆԻԵԱՆ. — (Սմիտայ Թեոֆիլ)

1. ԷՃԻՏԻՈՑ ՍԱՏԱԼԻՐ. — Մեղանդ Թիսուրի

2. ԱՆՏՈՆԻՈՅ ՏԱ ԳՈՐՆԱ. — Երևանի Թատրոնի
(Հաւաքածոյ Պար. Պանդոկի վաւերացիւն)

3. ՉԻՎԵՐԳԻՈՅ. — (Տիրանայրն աղօթէ առ Յիսուս Մանուկ)
(Որմամկար կոմն Վիսերգաղոյի)

Ֆ. ՖՈՐԲԱ. — Ս. Կոյսը Կ'երկրպագի Յիսուս Մանուկին
(Հաուսթաժոյ Աննա Սեսսա Ֆումակալլիի. Միլան)

5. Ֆիլիփոս Լիփփի. — փոխադարձ հրճանկոչքին

4.

Պորբա վինչենցոյ հիմնադիր կրնայ համարուիլ Միլանեան նկարչական դպրոցին, փիլիպպոս վիսցոնդի և փրանկիսկոս Սֆորցա ղըսեբուն օրով ծաղկեցաւ։ Առաջիններէն մին եղած է իտալիոյ մէջ հեռանկարութիւնը (perspective) մշակելու, յետ Պետրոս տէլլա Ֆրանչեսքայի, որ բուն իսկ ատոր հեղինակն է։ Իր գլխաւոր նկարները կը գտնուին Միլանու Պրէրա թանգարանը։

5.

Լիփփի Ֆիլիփփոյ. Փլորէնտիացի հռչակաւոր նկարիչ. ծն. 1412։ Մանկութեան ժամանակ այնքան ազգատ էր՝ որ ունի

ըզողաքին կարմնդական կրօնաւորները զինքը ողորմութեան համար իրենց վանքն առին։ Սակայն իրենց եկեղեցւոյն մէջ գտնուող Մագաչչիոյի նկարներն այնքան իրեն հոանդը վառեցին զէպ ի նկարչութիւն՝ որ տասներեօթը տարեկան ելաւ վանքէն արուեստագիտի համբաւով։ Թողալորս ինչ Աստուածամոր անուամբ հիանալի պատկերը՝ Գոգիմոյ Մէտիչիի համակրութիւնը վաստակցուց իրեն։ Ան՝ արուեստը զարգացնող նկարիչներէն մին եղաւ. անսխալ ի գծագրութեան, իսկ դիմազծերը՝ շնորհալի։ Սրուէլոյի և Ռադոյի մայր եկեղեցիներն իր լաւագոյն պատկերները կը պարունակեն։

(Շարունակելի) ***